

## **Bijlage 1: voortgang IMVO-conventanten per sector**

NB: **Vetgedrukte** sectoren zijn prioritaire sectoren zoals geïdentificeerd in de studie MVO Sector Risico Analyse (SRA). Onderstreepte sectoren zijn subsectoren onder de prioritaire sectoren.

### **Bouw**

Ter voorbereiding op een initiatief tot een IMVO-convenant voert NABU (brancheorganisatie voor internationaal opererende aannemers) momenteel een verkenning uit onder haar leden naar huidig IMVO-beleid en IMVO risico's. De verwachting is dat deze verkenning voor de zomer gereed is. De NABU verwacht in 2016 met partijen een intentieverklaring te kunnen ondertekenen en te starten met het maken van afspraken, waarna het convenant in 2017 waarschijnlijk kan worden afgesloten. Een mogelijk invulling zou kunnen zijn dat NABU leden, individueel dan wel collectief, aansluiting zoeken bij een initiatief als IRIS (*draft code of conduct* van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) over het verbeteren van de omstandigheden van werkmigranten). Een bijeenkomst hierover vindt nog voor de zomer plaats.

### Natuursteen

Op initiatief van brancheorganisatie VNNI (Vereniging Nederlandse Natuursteen Importeurs) zijn er drie stakeholderbijeenkomsten geweest. Brancheorganisatie ABN (Algemene Nederlandse Bond van Natuursteenbedrijven) werkt momenteel aan voldoende draagvlak binnen haar achterban. Op 4 juli vindt een brede kennissessie plaats, waarna zal worden gekeken welke partijen gezamenlijk tot een convenant willen komen. De sector heeft een verzoek ingediend bij de SER voor ondersteuning in het proces. De branche verwacht deze zomer te kunnen starten met de onderhandelingsfase. Het finale convenant wordt verwacht in 2017.

### **Chemie**

De Vereniging Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) heeft het initiatief genomen om te komen tot een IMVO-convenant. Eerste stap hierin is een onderzoek naar bestaande IMVO initiatieven in de sector en het beantwoorden van de vraag of deze de in de sectorrisicoanalyse (SRA) gesignaleerde risico's in voldoende mate afdekken. Ook wordt onderzocht of de bestaande initiatieven in lijn zijn met het SER advies IMVO-conventanten. Het in kaart brengen van stakeholderverwachtingen vormt een belangrijk onderdeel van het onderzoek dat VNCI laat uitvoeren. Uitkomsten worden na de zomer verwacht, op basis zal in overleg met stakeholders besloten worden of er voldoende draagvlak is om over te gaan tot het komen tot een intentieverklaring, waarin in stakeholderverband het streven naar een IMVO-convenant wordt vastgelegd.

### **Detailhandel**

Uit gesprekken met de Raad Nederlandse Detailhandel (RND) is naar voren gekomen dat de RND voorziet dat de detailhandel te divers is om te komen tot één convenant. De detailhandel heeft in veel sectoren een rol, zoals de goudsector, textielsector of voedingsmiddelensector, en wenst aan te sluiten bij de initiatieven die in deze sectoren zijn genomen of worden genomen. De RND is wel voornemens zijn leden te ondersteunen bij hun rol in productieketens.

### Goud

Partijen uit de goudsector tekenden eind vorig jaar een intentieverklaring en streven ernaar nog voor het einde van de zomer tot een IMVO-convenant te komen. In de lopende stakeholderdialoog die tot het convenant moet leiden wordt onder meer gesproken over de rollen die betrokken partijen hebben in de internationale goudketen en de verschillende risico's die er spelen.

Ondertekenaars van de intentieverklaring zijn: Branchevereniging Federatie Goud en Zilver (FGZ), individuele bedrijven uit de goud- en juwelensector RLG Europe, Lucardi, Cookson Drijfhout, Schöne Edelmetaal, Tov-Hazel, elektronikabedrijven Philips en Fairphone, ING, vakbond FNV, ngo's Solidaridad, FairTrade, Pax, Hivos, IUCN en het ministerie van Buitenlandse Zaken.

## **Energie**

De brancheorganisaties Energie Nederland en NVDE (Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie), waarbij ook de NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie) is aangesloten staan positief tegenover een mogelijk IMVO-convenant. De NVDE consulteert deze zomer haar achterban om te inventariseren wat hiertoe de mogelijkheden zijn. In het najaar worden de resultaten van deze consultatie verwacht. Mogelijke focus voor een convenant is het in kaart brengen van de ketens van wind- en/of zonne-energie om zicht te krijgen op eventuele IMVO-risico's.

## **Financiële sector**

### Bancaire sector

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), FNV, CNV, Amnesty International, Oxfam Novib, PAX en de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken zijn in september 2015 van start gegaan met het maken van afspraken onder leiding van de SER. Het IMVO-convenant richt zich op de rol die banken kunnen spelen bij het voorkomen en aanpakken van mensenrechtenschendingen. Naar verwachting zal het convenant na deze zomer worden ondertekend.

### Pensioensector

De Pensioenfederatie wil graag samen met de overheid en maatschappelijke organisaties verkennen welke aanknopingspunten er zijn om bestaande afspraken in de pensioensector over Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beter zichtbaar te maken, en welke nieuwe afspraken over IMVO daar aan toegevoegd kunnen worden.

### Verzekeringsector

Het Verbond van Verzekeraars heeft in december 2015 aangekondigd een IMVO-convenant af te willen sluiten. Momenteel maakt het Verbond een ronde langs relevante stakeholders om te bespreken welke mogelijkheden zij zien voor het convenant. De sector verwacht voor het einde van 2016 een akkoord op hoofdlijnen te hebben.

## **Groothandel**

Met koepelorganisatie NVG (Nederlands Verbond van de Groothandel) is besproken om een 'koepelconvenant' uit te werken (een convenant dat zal gelden voor alle groothandelbranches die onder koepelorganisatie NVG vallen). NVG wordt ondersteund door MVO Nederland, dat momenteel een plan van aanpak om te komen tot een IMVO-convenant Groothandel uitwerkt. De aandacht zal in eerste instantie liggen op de clusters agro-commodities en bouwmaterialen. Hierbij wordt ook gekeken naar de rol van de groothandel in de convenanttrajecten die lopen bij de sector land- en tuinbouw en sector natuursteen. Op basis van de uitkomsten en ervaringen in deze sectoren kan worden gekeken hoe een koepelconvenant voor de hele groothandel eruit zou kunnen zien. NVG verwacht in 2016 met partijen een intentieverklaring te kunnen ondertekenen. Waarschijnlijk zal het convenant in 2017 kunnen worden afgesloten.

## **Hout en Papier**

In de houtsector wordt in stakeholderverband onderzocht wat de mogelijkheden zijn om in de context van het IMVO-convenanttraject voort te bouwen op de vorig jaar afgelopen Green Deal Duurzaam Bosbeheer. Een kwartiermaker heeft bij betrokkenen te geïnventariseerd wat hun zienswijze is op een mogelijke nieuwe multi-stakeholderafspraken voor de houtsector. Onderwerp van gesprek is onder meer de markt vraag naar duurzaam hout, de *business case* voor duurzaam bosbeheer en de keurmerkendiscussie. Betrokken organisaties zijn brancheverenigingen VVNH en NBvT (als betrokkenen bij de genoemde Green Deal), ngo's IUCN, WNF, Greenpeace, NCIV, Tropenbos, vakbond CNV en de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Infrastructuur en Milieu, Economische Zaken en Buitenlandse Zaken. Het voornemen is om nog dit jaar tot een convenant te komen.

## **Land- en tuinbouw**

Om tot een IMVO-convenant land- en tuinbouw te komen hebben er twee multi-stakeholderbijeenkomsten plaatsgevonden. Vanwege de specifieke problematiek van de agrarische sector zal worden ingegaan op de IMVO-risico's die in de KPMG Risicoanalyse worden genoemd en de OESO/FAO 'Guidance for Responsible Agricultural Supply Chains'. Hierover kunnen vervolgens voor de komende jaren nadere afspraken worden gemaakt. Er wordt verkend of eind september 2016 door partijen een intentieverklaring getekend kan worden. Ter voorbereiding, zal begin september een derde multi-stakeholderbijeenkomst worden georganiseerd.

### Sierteeltsector

In de sierteeltsector wordt met het Floriculture Sustainability Initiative (FSI) gesproken om tot een IMVO-convenant te komen. FSI is een breed multi-stakeholderplatform voor verduurzaming in de sierteeltsector en heeft de ambitie dat in 2020 de handel in bloemen en planten voor minimaal 90 procent afkomstig is van duurzame bronnen. Onderwerp van aandacht in gesprekken met FSI is onder meer de vraag welke stappen er nodig zouden zijn om FSI volledig in lijn te brengen met de OESO-richtlijnen en UNGP's. Een plan van aanpak om hierover in gesprek met stakeholder afspraken te maken om nog dit jaar tot een convenant te komen wordt momenteel door FSI ontwikkeld.

### Duurzame eiwitten

Brancheorganisatie Platform Nieuwe Eiwitproducten (Het Planeet) is namens haar leden en i.s.m. MVO Nederland het initiatief gestart te onderzoeken hoe tot een IMVO-convenant kan worden gekomen. De ervaringen tot nu toe, brede activering en betrokkenheid van stakeholders en ondersteuning door MVO Nederland, en de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken, maken dat er een sterke wens is om tot een convenant te komen. Verdere concretisering van de rol van het bedrijfsleven en de mogelijke gevolgen van een convenant is voor de leden van de brancheorganisatie nog nodig om expliciet de intentie vast te leggen een convenant te willen afsluiten. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van Het Planeet eind juni is een go/no-go moment voor een start van het onderhandelingstraject om tot een convenant te komen verwacht.

### Plantaardige uitgangsmaterialen

Brancheorganisatie Plantum hield in april jl. een bijeenkomst over IMVO en ontving daarbij ook informatie van het ministerie van Buitenlandse zaken over IMVO-convenanten. De brancheorganisatie van de textiel- en kledingindustrie deelde hun ervaringen met een IMVO-convenant. Plantum is van plan om de ketens van de verschillende afdelingen binnen de sector in kaart te brengen, IMVO risico's handelsperspectieven en kansen te identificeren, deze te analyseren, prioriteren en adresseren. Om dit goed te kunnen doen is het belangrijk om alle partijen mee te nemen. Tijdens het proces zal duidelijk worden of er nut en noodzaak is dit in een convenant uit te werken. De verwachting is dat de inventarisatie en zo mogelijk ook de stakeholderanalyse na de zomer zullen plaatsvinden.

## **Metaal/elektronica**

### Metallurgische industrie

Voor de metallurgische industrie heeft branchevereniging VNMI het initiatief genomen om de mogelijkheden van een IMVO-convenant te onderzoeken. De branche heeft een IMVO-werkgroep uit haar leden samengesteld en onderzoekt momenteel nader wat de IMVO-risico's in haar keten zijn, welke mogelijke mitigerende maatregelen denkbaar zijn en wat de zienswijze van leden en maatschappelijke organisaties op de IMVO-problematiek en een convenant is. Deze onderzoeksfase moet uitmonden in een IMVO-visie, ambitie en strategie van de VNMI en met voldoende steun van haar leden zal na de zomer worden overgegaan tot de stakeholdersdialoog om, mogelijk nog in 2016, tot een convenant te komen.

### Technologische industrie

Ondernemersorganisatie voor de technologische industrie FME-CWM heeft het initiatief genomen te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om tot een convenant te komen. Belangrijk aspect van dit

onderzoek is het in kaart brengen van de noodzaak en de meerwaarde van een convenant en daarmee het draagvlak onder haar leden. De FME verwacht op basis van de nu lopende kwartiermakersfase in het najaar 2016 een visie en ambitie ten aanzien van een IMVO-convenant te hebben dat zal worden geformaliseerd in een officieel standpunt van FME met betrekking tot het vervolgtraject. In geval van voldoende draagvlak zal in het najaar de stakeholderdialoog worden aangegaan om tot een IMVO-convenant te komen, waarschijnlijk in de eerste helft van 2017.

### **Olie en Gas**

Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met de Olie en Gassector. De internationale olie en gassector is streng gereguleerd. Er heerst binnen de sector de mening dat IMVO-risico's voldoende zijn ondervangen door MVO-beleid op bedrijfsniveau, en ook op internationaal niveau is de sector actief in de ontwikkeling van risicobeheerssystemen op MVO-gebied. De sector ziet derhalve geen toegevoegde waarde in een Nederlands IMVO-convenant.

### Opslag

Er zijn verschillende gesprekken geweest met de Vereniging van Onafhankelijke Tankopslagbedrijven (VOTOB) en VOPAK (een van de grootste lidorganisaties van VOTOB) over de voortgang ten aanzien van een mogelijk IMVO convenant. Dit heeft nog niet geleid tot beweging richting een initiatief tot een IMVO-convenant.

### **Textiel en Kleding**

Het convenant Duurzame Kleding en Textiel is op 9 maart 2016 gepubliceerd (zie: <https://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2010-2019/2016/convenant-duurzame-kleding-textiel.aspx>). Partijen bij dit convenant zijn de brancheorganisaties Modint, VGT en Inretail, de vakbonden FNV en CNV, de ngo's Solidaridad, Unicef, Coalitie Stop Kinderarbeid, Landelijke India Werkgroep en Stichting Viervoeters, en de ministeries van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu. Het convenant wordt naar verwachting begin juli ondertekend.

### **Voedingsmiddelen**

De Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) en het Centraal Bureau Levensmiddelen (CBL) hebben de SER gevraagd om de totstandkoming van het IMVO-convenant van de voedingsmiddelensector te begeleiden. Ter voorbereiding worden er in juni bijeenkomsten georganiseerd en zullen voor 1 augustus geïnteresseerde partijen een intentieverklaring kunnen tekenen waarmee zij aangeven partij te willen zijn. De onderhandelingen zullen in september 2016 van start gaan.

### Specerijen

De Nederlandse Vereniging van Specerijen (NVS) verkent de mogelijkheden om te komen tot een IMVO-convenant, onder de vlag van een breder koepelconvenant van de voedingsmiddelensector of als eigen convenant.

### Zoetwaren

De Vereniging Bakkerij en Zoetwaren (VBZ) heeft in mei 2016 aangegeven een IMVO-convenant af te willen sluiten gericht op IMVO-risico's in ketens van kleinere ingrediënten zoals zoethout of vanille, waar nog geen duurzaamheidsinitiatieven bestaan. Het convenant moet eind 2016 zijn afgerond met het uitgangspunt om het onder te brengen bij het bredere convenant van de voedingsmiddelensector.

### **Overige sectoren**

Sectoren die niet in de MVO Sector Risico Analyse (SRA) zijn aangemerkt als risicosectoren maar zelf het initiatief hebben genomen om naar een IMVO-convenant te streven.

### Scheepvaart

De sector heeft MVO-risico's die vooral gerelateerd zijn aan het slopen van schepen, zoals ernstige milieuschade en slechte arbeidsomstandigheden. De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders

(KVNR) overweegt een initiatief met een focus op de omstandigheden waaronder schepen worden ontmanteld op stranden in bijvoorbeeld Bangladesh. Belangrijkste aanleiding is het in 2009 opgestelde Hongkongverdrag van IMO (International Maritime Organisation), wat door lidstaten, waaronder Nederland, nog niet geratificeerd is. Dit verdrag voorziet in mondiale regelgeving ten aanzien van de verantwoorde ontmanteling van schepen. Het streven van de KVNR is om meteen na de zomer een brede stakeholderbijeenkomst te houden met betrokken Nederlandse organisaties om na te gaan of er voldoende draagvlak is voor een convenant. Bij een positieve uitkomst zal meteen met de uitwerking van het convenant worden begonnen.

#### Toerisme

In de toeristensector heeft de Algemene Nederlandse Vereniging van Reisondernemingen (ANVR) het initiatief genomen om te komen tot een IMVO-convenant. Voor de zomer wordt in samenwerking met MVO NL een eerste brede stakeholderbijeenkomst georganiseerd over de mogelijke invulling van een sectorbreed IMVO-convenant. Daarnaast is er een initiatief op landenniveau, in eerste instantie betreft dit Suriname. De sector gaat impactassessments uitvoeren in drie landen (Suriname, Indonesië en Egypte, mocht de situatie dat toelaten). De uitkomsten zullen belangrijke aanknopingspunten bieden voor het IMVO-convenant. De methodologie is gereed en de eerste impactassessment (Suriname) start in juli. De assessments vergen tijd, het convenant wordt naar verwachting in 2017 gerealiseerd.

## **Bijlage 2: overzicht wettelijke initiatieven**

### Frankrijk: wetsvoorstel verplichte due diligence

- Het wetsvoorstel betreft de juridische verplichting voor grote ondernemingen (meer dan 5000 werknemers in Frankrijk of meer dan 10,000 wereldwijd) om due diligence uit te voeren over hun gehele keten op het gebied van milieu, gezondheid, (kinder)arbeid en corruptie.
- Moederbedrijven zijn verplicht due diligence uit te voeren over hun dochterbedrijven en leveranciers.
- Bedrijven worden verplicht due diligence plannen openbaar te maken en hun voortgang in jaarlijkse verslagen te publiceren.
- Het Franse wetsvoorstel gebruikt de term "vigilance raisonnable" i.p.v. "diligence raisonnable" (de Franse vertaling van due diligence) en is daarom niet geheel eenduidig met de UN Guiding Principles, OECD Guidelines for Multinational Enterprises en de EU-richtlijn over niet-financiële verslaggeving die refereren naar due diligence. Als gevolg kan verzuim alleen beoordeeld worden door een Franse rechter.
- Per decreet (door de Raad van State) zullen de modaliteiten voor de presentatie, uitvoering en handhaving worden gepreciseerd.
- Bij verzuim van rapportage of gebrekkige uitvoering van due diligence kan de Franse rechter besluiten een moederbedrijf een boete van maximaal 10 miljoen Euro te geven.
- Het voorstel is bij eerste lezing in de Senaat verworpen. Als belangrijkste redenen werden genoemd, concurrentiekrachtverlies voor Franse bedrijven en verminderde aantrekkelijkheid van Frankrijk voor buitenlandse investeerders. De Senaat geeft er bovendien de voorkeur aan deze kwestie op EU niveau te regelen op basis van de Richtlijn over niet-financiële verslaggeving (2014/95 EU). Het voorstel is bij tweede lezing door de Assemblée nationale aangenomen (maart 2016) en ligt nu weer voor in de Senaat. Een datum voor de plenaire behandeling in de Senaat is nog niet bekend.

### Zwitserland: wetsvoorstel verplichte due diligence

- Het Zwitserse wetsvoorstel komt niet voort uit de politiek. Het is voornamelijk een maatschappelijk initiatief dat geleid wordt door de 'Swiss Coalition for Corporate Justice' (SCCJ). De SCCJ is een maatschappelijke organisatie vergelijkbaar met het Nederlandse MVO Platform.
- In april 2015 startte de SCCJ de 'Responsible Business Initiative' (RBI).
- De RBI betreft een grondwetsvoorstel dat gebaseerd is op de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OECD Guidelines for Multinational Enterprises. Dit houdt in dat in Zwitserland gevestigde bedrijven verplicht worden tot due diligence en verslaggeving over de genomen maatregelen.
- De RBI wordt gesteund door meer dan 77 maatschappelijke organisaties (waaronder Amnesty International en Greenpeace) en heeft sinds april 2016 meer dan de benodigde 100,000 handtekeningen verzameld om de grondwetswijziging voor te leggen aan het Zwitserse parlement.
- In augustus zal de grondwetswijziging worden voorgelegd aan de Zwitserse Bondsraad en daarna aan het parlement. Als het voorstel niet wordt teruggetrokken zal er hoogst waarschijnlijk een referendum volgen.

### Verenigd Koninkrijk: Modern Slavery Act 2015

- De Modern Slavery Act 2015 trad maart 2015 in werking en is gericht op het terugdringen van slavernij, dwangarbeid en mensensmokkel.
- De wet geeft justitie meer macht om de bovengenoemde delicten aan te pakken en delinquenten zwaarder te straffen. Tevens hebben slachtoffers recht op vergoeding.
- Er is een onafhankelijke commissaris aangewezen om als toezichthouder te fungeren.
- Sinds oktober 2015 maakt de 'Transparency in Supply Chains' clause deel uit van de Modern Slavery Act. De clause geldt voor alle bedrijven die:
  1. Een omzet van meer dan £36 mln. hebben; en
  2. Goederen of diensten in of aan de VK leveren.
- Deze bedrijven moeten jaarlijks een openbaar verslag publiceren over hoe ze zelf stappen ondernemen om slavernij en mensensmokkel buiten hun ketens te houden.
- Er zijn juridische sancties als bedrijven niet rapporteren. Er zijn geen sancties als bedrijven rapporteren dat ze niets aan slavernij of mensensmokkel doen.

Verenigde Staten: wetswijziging verplichte due diligence overheidsaanbestedingen

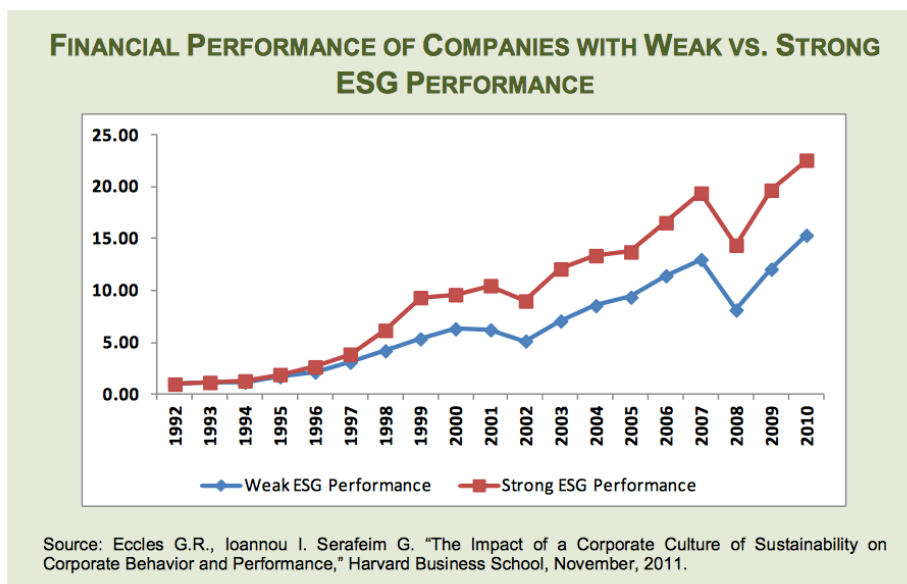
- De wetswijziging betreft de 'Federal Acquisition Regulation' en dwingt aannemers van overheidsaanbestedingen due diligence uit te voeren over hun supply chain.
- Thema's waarover due diligence moet worden uitgevoerd hebben betrekking tot arbeidsomstandigheden. Vooral gastarbeiders worden door de wet beter beschermd.
- Bedrijven zijn verplicht om werknemers en leveranciers te informeren over beleid en sancties die betrekking hebben tot de bovengenoemde thema's.
- Bij bijzondere aanbestedingen buiten de VS van meer dan \$500,000 zijn aannemers verplicht een 'compliance plan' op te stellen voor de overheid. Over dit plan moet jaarlijks verslaglegging plaatsvinden.
- Als er schendingen hebben plaatsgevonden kunnen er juridische stappen worden ondernomen en kan de overheid aanbestedingen herzien of beëindigen.

### Bijlage 3: opvolging toezegging waarom MVO loont

Verschillende onderzoeken<sup>1</sup> tonen aan dat duurzame ondernemingen innovatiever zijn en op de lange termijn een stabielere groei, winst en beurswaarde laten zien en dat de kosten voor kapitaal lager zijn. Onderstaand worden twee onderzoeken genoemd:

#### *Harvard-studie naar de impact van MVO op organisatorische processen en prestaties<sup>2</sup>*

Deze cross-sectorale studie onder 180 bedrijven laat zien dat bedrijven met een stevige MVO strategie significant betere beurswaarde en financiële prestaties hebben dan vergelijkbare bedrijven zonder sterke MVO strategie, gezien over 18 jaar. Het verschil in prestaties is het grootst in sectoren waarbij de klanten individuele consumenten zijn, concurrentie plaatsvindt met merknaam en reputatie en waar producten sterker afhankelijk zijn van natuurlijke grondstoffen.



Financiële prestaties van ondernemingen met zwakke en sterke "Environmental, Social and Governance" prestaties

#### *Metastudie van Oxford over MVO, operationele- en financiële prestaties en kosten van kapitaal<sup>3</sup>*

Volgens een metastudie van meer dan 200 bronnen door de Universiteit van Oxford toont een positief verband aan tussen een stevige MVO strategie en praktijk en de economische prestaties van ondernemingen. 88% van de bekeken onderzoeken toont aan dat een stevige MVO strategie en prestaties in de praktijk de operationele prestaties van een onderneming verbetert, wat vervolgens de financiële prestaties verbetert. 80% van de bekeken onderzoeken toont aan dat een stevige MVO strategie en prestaties zorgt voor hogere beurswaarde en 90% van deze studies wijzen uit dat goede MVO standaarden in een onderneming de kosten van kapitaal voor die onderneming verlagen.

<sup>1</sup> <http://oecdinsights.org/2015/11/02/can-companies-really-do-well-by-doing-good-the-business-case-for-corporate-responsibility/>.

<sup>2</sup> Robert G. Eccles, Ioannis Ioannou & George Serafeim: The Impact of Corporate Sustainability on Organizational Process and Performance, 14 NOV 2011, beschikbaar op: <http://hbswk.hbs.edu/item/the-impact-of-corporate-sustainability-on-organizational-process-and-performance>.

<sup>3</sup> Clark, Gordon L. and Feiner, Andreas and Viehs, Michael, From the Stockholder to the Stakeholder: How Sustainability Can Drive Financial Outperformance (March 5, 2015). Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2508281> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2508281>.



#### **Bijlage 4: opvolging moties van de leden Vermue en Servaes**

Tijdens het notaoverleg over de initiatiefnota Eerlijk Werk Wereldwijd van de leden Van Laar en Kerstens zijn twee moties van de leden Vermue en Servaes aangenomen.

In de motie 34311, nr. 7, wordt de regering verzocht:

- a. Het belang van bestaande cao's in productielanden op te nemen in haar IMVO-beleid richting het Nederlandse bedrijfsleven; en
- b. Zich in te spannen voor sociale dialogen waar deze ontbreken en daarbij steun te verlenen aan zowel vakbonden als werkgeversverenigingen.

Ad a: Bedrijven dienen zich te houden aan de lokale wet- en regelgeving in productielanden, dus ook aan de in die landen in cao's vastgelegde afspraken. Via het vakbondsmedefinancierings-programma (VMP) en *Dutch Employers Cooperation Program* (DECP) worden lokale vakbonden en werkgeversorganisaties ondersteund, onder andere met versterking van hun capaciteiten om goede cao's te ontwikkelen en af te sluiten. Het VMP programma heeft in 2014 bijgedragen aan 447 cao's en in 2015 aan 581 cao's in de deelnemende ontwikkelingslanden.

Ad b: In het kader van private sector ontwikkeling wordt steun verleend aan zowel vakbonden als werkgeversorganisaties. Met het vakbondsmedefinancierings-programma (VMP) worden FNV en CNV in staat gesteld om lokale vakbonden te versterken. Het *Dutch Employers Cooperation Program* (DECP) werkt aan versterking van werkgeversorganisaties in lage- en middeninkomenslanden. VMP en DECP werken samen aan de bevordering van sociale dialoog in lage- en middeninkomenslanden, zoals verzocht met de motie Vermue en Servaes.

Ook via het strategische partnerschap met de Fair Wear Foundation wordt gewerkt aan capaciteitsversterking van lokale vakbonden.

In het nieuwe VMP dat vanaf 2017 van start gaat, zal worden aangesloten bij een aantal IMVO-sectorconvenanten. Het VMP zal de arbeidsrisico's in de ketens van Nederlandse bedrijven binnen de betreffende sectoren gaan aanpakken.

In de motie 34311, nr. 5, wordt de regering verzocht haar inspanningen te vergroten om de fundamentele rechten en principes op het werk in andere landen te realiseren en de Kamer te informeren over de doelen die de regering zichzelf stelt.

In het kader van de IMVO-convenanten zijn de inspanningen in verschillende Partnerschappen relevant. Er wordt gewerkt aan verbetering van arbeidsrechten in de Partnerschappen met:

- IDH (sectoren hout, textiel, palmolie, katoen, versproducten, papier),
- Solidaridad (sectoren hout, koffie, thee, katoen, groenten en fruit, palmolie, goud, soja, textiel en suiker)
- Utz (sectoren koffie, thee, cacao)
- FWF (sector textiel)
- Fair Green Global Alliance (sectoren kleding, electronica, schoenen, bewerkt voedsel, natuurlijke hulpbronnen)

Over de resultaten van de Partnerschappen rond verbetering van arbeidsrechten wordt in de jaarlijkse rapportage van BHOS gerapporteerd.